

KONKURENCIESCHOPNOSTĚ V ZRKADLE ROZDIELNYCH MODELOV GLOBÁLNEHO VLÁDNUTIA BEZ GLOBÁLNEJ VLÁDY

Dr. h. c. prof. Ing. Milan Šikula, DrSc.

Brno, 11. 4. 2014

Cieľ prezentácie

- argumentovať tézu, že nastolenie problematiky konkurencieschopnosti štátov je dôležitou súčasťou utvárania a realizácie neoliberálneho konceptu globálneho vládnutia bez globálnej vlády
- hodnotenie konkurencieschopnosti štátov ako logický dôsledok inštitucionálnych zmien spojených s doterajšou podobou procesu globalizácie
- idea konkurencieschopnosti štátov v alternatívnom globálnom vládnutí pre civilizačný posun ľudstva

Náčrt historickej retrospektívy formovania štátu

- Prvé štáty (obyvateľstvo, územie a mocensko správny aparát) pred 6. tisíc rok.
- Pojem štát – od 16. storočia ako osobitnej inštitúcie, suverenity, nezávislá od Boha a nie vlastníctvo panovníka
- Národný štát 1648 Münster Osnabrück – dočasný mier – zmluvami sa založila koncepcia nár. štátu a medzištátneho systému
- Odvtedy sa začal formovať a fungovať systém zložený z diskretných nár. štátov ako interaktívnych jednotiek; 300 rokov kapitalizmu
- Z hľadiska hlavných etáp – kľúčové rozhranie – industriálnej a postindustriálnej, predglobalizačnej – globalizačnej – prelomové 70. roky
- Historické medzníky – Veľká kríza 30. rokov a 2. svet. vojna – zlyhanie liberálnych koncepcií – štát sa stal dôležitým ek. aktérom – „pravidlá hry“, doladovanie cyklu, nástroje fiškálnej politiky (štruktúra daní, progresivita), sociálne a investičné výdaje rastúci podiel na HDP, štát blahobytu indikatívne plánovanie. 50. a 60. „zlaté“ dekády

Štát v predstavách najvýznamnejších renesančných a osvieteneckých mysliteľov

- N. Machiavelli (1469-1527) - autor pojmu „štát“, ktorého pre jeho odidealizovaný prístup opisu politiky môžeme označiť ako politického realistu
- J. Bodin - (1530-1569) považovaný za otca modernej koncepcie štátnej suverenity
- V období osvietenstva akcentujúceho ľudský rozum sa zdôrazňovalo poňatie štátu, ktorý má slúžiť svojim občanom a „národnému záujmu“, ktorý je oddelený od náboženských a moralizujúcich špekulácií a má sa opierať o výsledky vedy. Sformovalo a viaceré konkrétnejšie predstavy o jeho uplatnení.
- T. Hobbes (1632-1728) - moderný štát ako osvietenská absolútna monarchia, ktorej sa jednotlivec musí podriaďovať, aby sa potlačili jeho prirodzené egoistické sklony.
- J. Locke (1632-1704) - naproti tomu sformuloval koncept zmluvy medzi občanom a štátom, podľa ktorého sa ľudia podriadením štátnej moci nevzdávajú všetkých práv, ale štátu prenechávajú len tie svoje prirodzené práva, ktorých postúpenie je potrebné na efektívnu správu vecí verejných. Výmenou za to sa tieto prirodzené práva menia na občianske práva, vrátane práva spolurozhodovať o chode štátu.

Štát v predstavách najvýznamnejších renesančných a osvietenecských mysliteľov - pokračovanie

- E. M. Voltaire (1694-1778) argumentoval vznik štátu ako produkt historického vývoja a zmluvný pôvod štátu odmietol.
- Ch. D. Montesquieu (1689-1775) vysvetľoval príčiny rozdielnych foriem štátu v jednotlivých krajinách rozdielnymi prírodnými a spoločenskými podmienkami v ich historickom vývoji. Zdôraznil nevyhnutnosť individuálnej slobody, vzájomnú závislosť štátov, potrebu múdrych a rešpektovaných zákonov, deľbu moci v štáte.
- Prínos J. J. Rousseau (1712-1778) do diskurzu o štáte bol najmä v tom, že k zdôrazňovaniu rozumu priradil potrebu citu, najmä súcitu s blížnym, a že ako prvý od seba odlišil spoločnosť a štát.
- I. Kant (1724-1804) a G. F. Hegel (1770-1831) prispeli k rozvinutiu etického obsahu štátu a práva.

Podmienky vzniku sociálneho štátu

- ⊙ Vznik sa spája s Bismarkovými sociálnymi zákonmi – nie altruizmus ale ako hrádza proti možným revolučným výbuchom
- ⊙ Široké rozvinutie – vplyv reminiscencií na Veľkú krízu a katastrofálne ekonomické a sociál. dôsledky 2. svetovej vojny
- ⊙ Prvý program sociálnej politiky, ešte počas vojny anglický ek. Beveridge (zabezpečiť obyv. „od kolísky až po hrob“, komplexné sociálne, najmä materiálne zabezpečenie, proti chorobnosti, nevzdelanosti chudobe prebudovanie a zjednotenie sociálneho poistenia
- ⊙ 25 rokov – najdlhší, najdynamickejší neprerušovaný rast – priaznivý pre sociálnu sféru a opačne – európsky sociálny model, ani v USA postroosveltovskej dobe sa nereštauroval pôvodný „čistý trh“

Celkové vládne výdavky ako percento HDP v bežných cenách 1913-1999

	1913	1938	1950	1973	1999
Francúzsko	8,9	23,2	27,6	38,8	52,4
Nemecko	17,7	42,4	30,4	42,0	47,6
Holandsko	8,2*	21,7	26,8	45,5	43,8
Veľká Británia	13,3	28,8	34,2	41,5	39,7
aritmetický priemer	12,0	29,0	29,8	42,0	45,9
USA	8,0	19,8	21,4	31,1	30,1
Japonsko	14,2	30,3	19,8	22,9	38,1

* - 1910

Zdroj: Maddison, The World Economy: A millennial perspective, 2001.

Globalizácia a hlboké premeny štátu

- 70. roky – ropné šoky AP technologická revolúcia – čas a priestor „bezbarierové“ globálne podnikanie
- Vytvorili sa podmienky pre intenzívny nástup globalizácie v 80. 90. rokoch
- Globalizácia spôsobila prevratné inštitucionálne zmeny – štát a TNK
- TNK sa stali kľúčovými aktérmi globálneho diania, vysokokoncentrovaná moc kombinovaná s celoplanetárnou pohyblivosťou a flexibilitou komplexu – účinný tlak na prevzatie sociálnych a environmentálnych nákl.
- Odpútavanie ekonomickej moci od štátu, z tvorcu na účastníka súťaže
- V skutočnosti sa zakladali podmienky pre frontálny útok na sociálnu sféru a odbúravanie rôznych podôb sociálneho štátu

Keynesovská modernizácia charakteru a funkcií štátu

- ⊙ Historický posun v modernizácii štátu sa prejavil najmä
- ⊙ povinnosť vytvárať stabilné podmienky pre realizáciu podnikania v dlhodobom horizonte, „právny štát“, stabilita meny, tmiť rušivé vplyvy vonkajšieho prostredia – regulačná a stabilizačná funkcia
- ⊙ zmierňovať neúnosné sociálne dôsledky prerozdeľovacích procesov trhu – redistribučná funkcia
- ⊙ naprávať zlyhania trhu v ponuke a distribúcii verejných statkov účelným hospodárením prostriedkov daňových poplatníkov – alokačná funkcia
- ⊙ v predglobalizačnom období plnil štát tieto funkcie ako stabilne mocensky ukotvený celok s centrálnou mocou

Odpútanie ekonomickej moci od národných štátov – dôsledok zásadných inštitucionálnych zmien v procese globalizácie

- ďalekosiahla liberalizácia, deregulácia a privatizácia – zredukovala na minimum vplyv štátu vo VEV a tým aj vo vnútri ekonomiky
- ekonomický priestor štátu sa vymanil z jeho regulačného a kontrolného pôsobenia; globalizované prelínanie vlastníctva
- odpútanie ekonomickej moci výrazne oslabilo zodpovednosť podnikateľských subjektov voči sociálnej, ekologickej sfére
- narušili sa väzby medzi mechanizmami demokracie ukotvené v štáte a ekonomickou mocou, ktorá sa odpútala

Hlavné formy odpútavania ekonomickej moci od priestorovo integrovaného štátu

- medzinárodný pohyb kapitálu – enormný nárast PZI v poslednej tretine 20. storočia, vystupňovaný boj o získavanie PZI
- mimoriadne zvýšenie aktív a vplyvu medzinárodných inštitúcií SB, MMF, WTO a pod., pod vplyvom TNK
- prudko rastúci „neviditeľný“ vplyv tzv. digitálneho priestoru, v ktorom prebieha čoraz viac ekonomických aktivít cez hranice a inštitucionálneho vplyvu štátu
- pôsobenie rôznych vysoko špecializovaných a koncentrovaných inštitucionálnych, resp. funkcionálnych centier – právne, finančné a iné služby – tiež mimo vplyvu štátu
- regionalizácia SE v podobe integračných procesov, do ktorých sa prenášajú kompetencie štátov
- vytváranie a uplatňovanie rôznych záväzných, vyžadovaných a podmienených odporúčaných medzinárodných režimov, pravidiel
- uvoľňovanie medzinárodného pohybu ľudí, talenty, odborníci

Dôsledky inverzie úloh národných štátov a TNK

Inverzia úloh národných štátov a podnikateľských subjektov však má nasledovné dôsledky:

- zmäkčuje podmienky podnikovej sféry na dosahovanie konkurencieschopnosti, zapája štáty do dosahovania jej dobrých výsledkov;
- spravidla sa zväčšuje tlak na štát v oblasti verejných financií – znižovanie príjmov (znižovanie daní, odvodov a pod.) a zvyšovanie výdavkov podporujúcich konkurencieschopnosť, výskum, vzdelanie, infraštruktúru a pod.;
- vytvára sa asymetria medzi právami TNK na jednej a povinnosťami štátu na druhej strane;
- dlhodobé účinky takto presadzovanej zmeny úlohy štátu pôsobia deštruktívne na sociálnu súdržnosť a politickú stabilitu;
- v súťaži o maximálnu konkurencieschopnosť štátov je hlboký rozpor medzi úlohou tvorca pravidiel hry hospodárskej súťaže pre podniky na jeho území a úlohou účastníka súťaže o priazeň podnikovej sféry v globálnom meradle.

Mnohorozmernosť konkurenčných vzťahov a konkurencieschopnosti v podmienkach globalizácie

Globalizáciou sa rozvinula viacúrovňová hierarchická štruktúra konkurencie najmä medzi nasledovnými typmi subjektov:

- medzi firmami z vyspelých ekonomík pri využívaní globalizačných aktivít;
- medzi firmami z vyspelých ekonomík a firmami z „mladých ekonomík“ pri určovaní podielu na realizácii komparatívnej výhody;
- medzi firmami z „mladých ekonomík“ usilujúcimi sa o napojenie na siete transnacionálnych korporácií;
- medzi štátmi s „mladými ekonomikami“ súperiacimi prostredníctvom investičných podmienok o priame zahraničné investície (PZI);
- medzi štátmi s vyspelými ekonomikami podporujúcimi globálnu expanziu domácich firiem;
- medzi regiónmi a lokalitami v rámci štátov i medzi štátmi;
- medzi centrami, resp. integračnými zoskupeniami svetovej ekonomiky súperiacimi o posilňovanie svojej pozície na základe účinnosti využívania globalizačných procesov.

Mnohorozmernosť konkurenčných vzťahov a konkurencieschopnosti v podmienkach globalizácie

(pokračovanie)

Globalizáciou sa zároveň rozvinuli aj špecifické kvázikonkurenčné vzťahy – „súperiace napätia“ medzi subjektami rôznych úrovní:

- štátom a TNK,
- TNK a vnútrokorporátnymi článkami,
- TNK a externými subdodávateľmi,
- TNK a regiónmi a lokalitami,
- štátom a regiónmi – lokalitami,
- EÚ a členskými štátmi,
- EÚ a TNK,
- globalizácia spôsobila značné rozvrstvenie horizontálnych a vertikálnych konkurenčných vzťahov

Konkurencia a konkurencieschopnosť národných štátov kľúčový „výdobytok“ a dôsledok globalizácie

- v zložitej mnohorozmernej štruktúre konkurencie a K nadobudla kľúčové miesto problematika K-štátov
- presvedčivo to dokazuje mimoriadna pozornosť jej hodnoteniu od 80. rokov – podmienená požiadavkami a záujmami nových aktérov určujúcich pravidlá zmien inštitucionálnych rámcov regulácie ekonomických procesov
- štáty bojujú o ich K na virtuálnych trhoch globálneho podnikateľského prostredia – dopyt TNK – ponuka štátov
- K – štátu – schopnosť presadiť sa na globálnom trhu proti ostatným štátom, priťahovať PZI, udržať domáce a zahraničné firmy, hospodársku politiku ústretovú TNK
- mýtus „všetci sme v štáte na jednej lodi“ pri vytváraní podmienok čo najlepších pre „jeho“ podniky
- prenesenie K z podniku na úroveň ekonomiky štátu nastavuje novú optiku nazerania na sociálny sektor (predimenzovaný) a daňový systém (vysoké dane), regulácia (príliš veľká), minimálna mzda, investičné stimuly atď.

Charakter a vplyv systémov hodnotenia konkurencieschopnosti štátov

- prenesenie K na štát – zásadný strategický ťah v presadzovaní globálneho vládnutia bez globálnej vlády
- určujúci globálni aktéri venujú mimoriadnu pozornosť formovaniu a uplatňovaniu multikriteriálnych systémov hodnotenia K-štátov, k najvýznamnejším patria SB, SEF, IMD, Transparency International, Heritage Foundation, Fraser Institute
- zoradovanie štátov do rebríčkov – ľahko pochopiteľné a využiteľné informácie aj pre tých čo sa moc nevyznajú (politici, žurnalisti a pod.); vytvárajú tlak na reformné opatrenia; poskytujú vzory správania
- hodnotenie K štátu – nástroj tlaku na zmeny inštitucionálneho rámca podnikania – čím menej regulácie (čas i náklady); čo prospeje podniku prospeje ekonomike; čo prospeje ekonomike prospeje občanom, čo najvhodnejšie podmienky zamestnávania
- univerzálny charakter deregulácie s výnimkou ochrany investorov

Preteky štátov o väčšiu konkurencieschopnosť – spôsob prehlbovania asymetrie prerozdelených procesov

- Podstata pretekov o čo najkonkurencieschopný štát je súťaž o čo najväčšiu príťažlivosť podľa čo najväčšieho počtu kritérií pre čo najväčší počet investorov
- rafinovaná finta zdôvodňovania občanom – zvýšenie životnej úrovne vyžaduje zvyšovať nedostatočnú K; znižovať mzdové náklady, zlepšiť pružnosť miezd – obmedziť centrálnu vyjednávanie, zákonník práce – prepúšťanie, radikálne znížiť procedúry štartu podnikania
- V logike posilňovania K štátu je všemožná argumentácia stratovosti a plytvavosti sociálneho štátu, dane platené podnikmi destimulujúce, prenesenie daní na spotrebiteľa, presun výdajov verejných rozpočtov zo sociálnych účelov na investičné stimuly.
- preteky štátov o K v skutočnosti sú „dostihmi ku dnu“, ktoré vytvárajú podmienky maximalizácie ziskov globalizovaného kapitálu v záujme určujúcich aktérov globálneho vládnutia bez globálnej vlády

Podiel daní a príjmov vlády na HDP vybraných krajín (rok 2009)

Krajina	Podiel celkových príjmov vlády (aj nedaňových) na HDP	Podiel daní (bez sociálneho poistenia) na HDP	Deficity rozpočtov krajín za rok 2009 k HDP
Španielsko	34,7 %	18,7 %	-11,2 %
Portugalsko	41,6 %	22,2 %	-9,4 %
Írsko	34,1 %	21,5 %	-14,3 %
Grécko	36,9 %	19,3 %	-13,5 %
Nemecko	44,3 %	23,6 %	-3,3 %
Francúzsko	48,1 %	24,9 %	-7,6 %
Dánsko	55,8 %	47,1 %	-2,8 %
Fínsko	53,2 %	29,9 %	-2,4 %
Švédsko	55,7 %	35,9 %	-0,8 %

Zdroj: Government Finance Statistics, Eurostat, 2010/1

Charakter vplyvu ratingových agentúr

- na hodnotenie K štátov majú nemalý vplyv aj ratingové agentúry Standard & Poors, Mood's a Fitch Ratings
- hodnotia riziko štátu – politické – ochota, ekonomická schopnosť platiť vládny dlh
- globálna kríza odhalila pravú tvár ich dôveryhodosti, nezávislosti priehľadnosti, príklad Grécka a USA
- benevolentné, oneskorené hodnotenie a náhle zníženie eskaluje už zlý stav verejných financií, neprispievajú k riešeniu nerovnováh, skôr ich ešte sťažujú a komplikujú
- vážne indície svedčia o kartelovom charaktere agentúr, účelovosti stanovovania ratingov ako jedného z nástrojov globálneho vládnutia z hľadiska záujmov určujúcich globálnych aktérov
- rébus K štátu – najlepšie riešia sociálne štáty, rozsiahlym verejným sektorom a s predpokladmi ďalšej revitalizácie sociálneho štátu

Historické korene formovania globálneho vládnutia bez globálnej vlády

- 1947 Friedman – Hayek Monpelerinska spoločnosť – klub – štát nemal zasahovať do ekonomiky – oni riadiť svet ako uznajú za vhodné
- Spomienky na krízu 1929-33, Keynes – aktívna úloha štátu, Nový údel – verejne prospešné práce, 2. svet. Vojna – tlak na sformovanie „slušného“ kapital. sociálne poistenie (USA), verejné zdravotníctvo (Kanada), sociálna starostlivosť (V. Británia), ochrana robotníkov (Francúzsko, Nemecko)
- RK – developmentalizmus – začarovaný kruh chudoby – štát, Hospodárska komisia OSN pre LA – Raul Prebish (Chile, Argentína, Uruguaj...)
- Zmierňovali sa sociálne nerovnováhy, generovali rozvojové impulzy, revitalizovala sa moc kapitálu v únosných medziach
- Nezájem o Chicagskú školu, no predstavitelia TNK áno, výraznejšie prerozdeľovanie – limitovalo maximalizáciu ziskov

Historické korene formovania globálneho vládnutia bezglobálnej vlády - pokračovanie

Požiadavky korporácií proti regulovanému kapitalizmu boli všeobecne neprijateľné, no keď ich začal hlásať Friedman (matematik a výborný diskutér – vedecky nestranná fundácia – mohutná podpora TNK

Jadro receptu globálneho voľného trhu – odstránenie pravidiel regulácie obmedzujúcich hromadenie ziskov; rozpredanie majetku štátu, na ktorom môže zarábať súkromnom sektor; výrazne obmedziť sociálne programy

Všetky ceny i mzdu – len trh, privatizovať zdravotníctvo, dôchodky, vzdelanie, poštu i národné parky, všetko čo sa vybuďovalo verejnými prácami

„Friedmanova vojna“ proti „sociálnemu štátu“ a „veľkej vláde“ nahradila koloniálny zdroj bohatstva novým zdrojom – sám štát a verejné služby ako nové nedobytné územie – uplatnenie v Chile (1970)

80. roky – dozreli podmienky pre presadenie, technologické, politické, rozpad sovietskeho bloku, R. Regan, M. Thatcherová

Neoliberálny friedmanovský koncept nehovorí o globálnom vládnutí, hlavný útok na štát a jeho pôsobenie doma i v medzinárodnom rozsahu expandujúce formovanie štruktúr globálneho vládnutia

Neoliberálny koncept globálneho vládnutia bez globálnej vlády

- Početné analýzy ukazujú, že súčasná podoba globalizácie nie je žiadnou historickou nevyhnutnosťou, ale výsledok neoliberálnej politiky vlád, medzinárodných inštitúcií a predovšetkým finančných a nefinančných TNK
- Globálne nanútenie troj-rozmernej neoliberálnej politiky L-D-P vytvorilo priestor pre rozmanité prejavy globálneho vládnutia založeného na fundamentálnych inštitucionálnych zmenách predovšetkým v relácii štát – TNK, medzinárodné organizácie, nevládne neziskové organizácie, kolonizujú priestor štátu, určujú diskriminačné pravidlá
- Priemyselné a finančné oligarchie vládnu vládam, diktujú programové smerovanie globalizácie, ovládajú MMF, SB, WTO atď.
- Antidemokratická kontrarevolúcia – manipulácia verejnej mienky, kupovanie nielen politikov, ale celej demokracie
- Existuje už viacero hlbokých analýz globálneho vládnutia

Svet a globálna superkorporácia

- Univerzita Zürich (Vitali, Glattfelder a Battiston, 2001) in New Scientist
- spracovanie gigantickej databázy 37 000 000 firiem a investorov
- prepojenia umožňujú kontrolu SE 43 060 TNK – spoločné aktíva
- model rozdeľovania ekonomického vplyvu 1 318 TNK – jadro, mimoriadne tesné spojenia
- prevyšujú 20 % svetového zisku, no ovládajú väčšinu svetových spoločností a reálne ovládajú až 60 % svetových príjmov
- Ich aktíva sú tak vzájomne prepojené, že tento neoficiálny finančný konglomerát má kontrolu nad 40 % celosvetového bohatstva korporácií a určuje vývoj globalizovanej SE 147 TNK – super jadro
- „Realita je natoľko komplikovaná, že sme museli upustiť od dogiem ako napr. teória sprisahania alebo teória voľného trhu“ J. Glattfelder

Michael Morris: Was sie nicht wissen sollen! AMADEUS 2011

Co nesmíte vědět! ANCH BOOKS, Bratislava 2012

- Konkrétne historická deskripcia toho, ako sa vygenerovali mocenské štruktúry ovládajúce čoraz viac vývoj sveta, usilujúce o NEP
- Neviditeľná vláda – malá skupinka (rodinné klany), ktorá prostredníctvom peňazí a bánk ovláda nielen hospodárstvo, ale aj nadnárodné organizácie, OSN, SB, MMF, značnú časť médií, vedy, školstva, či dokonca manipuláciou počasia
- Híbková analýza peňažníctva – peniaze skôr ako platidlo sú prostriedok k vytváraniu moci a útlaku, banky si môžu peniaze slobodne vymýšľať ako to robia, komu patria, komu to prináša úžitok citát s. 86-7
- Podstatné sú dve veci: kto ovláda nekryté peniaze; a znemožňovať plnohodnotné peniaze

Michael Morris: Was sie nicht wissen sollen! AMADEUS 2011

Co nesmíte vědět! ANCH BOOKS, Bratislava 2012 – pokračovanie

- Predstava mechanizmu moci
- Abraham Lincoln 1861-65 vojna S-V; úvery za 25-26%, zákon o tlačenie nekrytých peňazí (400 mil. \$) – zavraždený, zákon zrušený
- James A. Garfield 20. prezident 1881 – mena krytá zlatom a striebrom †
- William McKinley 25. prezident 1901 – vyžadoval zlatý štandard †
- J. F. Kenedy 4. 6. 1963 prezidentský výnos – vydávanie bankoviek krytých rezervami MF – pravý dolár Kenedyho doláre 22. 11. 1963 zavraždený J. Johnson ich ihneď stiahol – a už žiadny prezident si netrúfol postupovať voči „neviditeľnej vláde“ bankárov
- Fed – vyšachovať konkurenciu a dostať peňažníctvo pod kontrolu veľkých 23. 12. 1913 zdrvený a zlomený Woodrov Wilson podpísal zákon o Fede, ktorý pripravilo 7 mužov, zastupujúcich 4 klany Rotschild, Rockefeller, Morgan, Warburg (citát s. 120)

Michael Morris: Was sie nicht wissen sollen! AMADEUS 2011

Co nesmíte vědět! ANCH BOOKS, Bratislava 2012 – pokračovanie

- ⊙ Bretton Woods – dohoda popri Fede najväčší podvod a lož v hospodárskych dejinách sveta – jednoduchý trik ovládnutie sveta
- ⊙ Spojenci USA, Francia, Anglia, Rusko + 40 štátov od 1. - 23. 7. 1944
- ⊙ Dolár bol hlavnou svetou menovú – kurzy nár. menám sa neustále menili
- ⊙ 2 plány Keynes Bancor – svetová mena pre obchod + doma vlastná mena White – americký dolár – uisťovanie, že je krytý zlatom (Nemecko, Rakúska, Japonska + vyvlastnenie v USA) – pevný kurz nár. mien k doláru, ceny zlata, diamantov, striebra, ropy; doláre nevydávajú USA, ale súkromní bankári
- ⊙ Štáty sa na USD ako svetovej mene nielen nedohodli, ale o tom sa ani vôbec nejednalo. USA v noci prepísali dokumenty slovo „zlato“ doplnili o opciiu „alebo americký dolár“. V. Británia – podvod; štáty mohli USD z obchodu vymieňať za zlato (35 za uncu) pre FED nebolo žiadne obmedzenie pre množstvo USD ani povinnosť preukazovať zlaté rezervy. 1973 – rozpad, hodnota USD v 2003 len 5 % hodnoty z 1913

David Rothkopf: The Superclass 2008 New York

- Hĺbkov sonda do zákulisia supertriedy – aktéra globálneho vládnutia
- V globalizácii sa sformovala štruktúra privilegovaných s nevidanou úrovňou bohatstva a moci – okolo 6000 t.j. kad z cca 1 mil. pri viac ako 6 mld.
- Definin znak – obrovsk moc, ovplyvňujú milióny a miliardy ľudí nielen vo vlastnej zemi a celom svete, supertrieda sa grupuje
- Zo šfov najvššich korporácií a najsilnejšich finančných inštitúcií, predstaviteľov najvplyvnejšich 120 šttov, najvššich obchodných spoločností, z asi 500 najvššich investičných spoločností, predstavitelia najmohutnejšich ozbrojených sl, najvýznamnejší predstavitelia cirkví, medzinárodných organizácií, tieňových elít, globálne vplyvn vedci, umelci
- Na rozdiel od elít pôsobiacich v minulosti v rámci národných šttov majú v rukách neumerne vysok podiel svetovej moci, operuje globálne, kde je len málo, resp. iadne nástroje protiváhy ich vplyvu

Supertrieda

- ⊙ Koncentrácia moci prebieha podľa Paretovho pravidla 80 % dôsledkov pochádza z 20 % príčin; 2 % najbohatších – ½ všetkého bohatstva, na 0,000015 % najbohatších – dvojnásobok majetku najchudobnejšej časti ľudstva, 100 najväčších fin. inštitúcií – 1/3 svetových fin. aktív
- ⊙ Toto pravidlo platí aj vo vnútri neho, medzi najbohatšími, sú ešte bohatší, moc vedie často k ešte väčšej moci
- ⊙ Elity supertriedy sú v pravidelnom vzájomnom kontakte, nielen že majú perfektné dopravné a komunikačné prostriedky, ale hlavne vďaka formálnym a neformálnym mechanizmom, G-8, Davos, Bilderberg a spod.
- ⊙ Z mnohých mocí supertriedy k najdôležitejším, ktorými vládne patrí schopnosť rozhodovať za nás všetkých o tom, čo je hlavnou témou súčasnosti, čo je na „programe dňa“, no nielen k nastoľovaniu tém, ale aj k praktickému rozhodovaniu
- ⊙ Rozhodovanie „v úzkom kruhu“ nemôže byť iné ako deformované

Yanis Varoufakis: Globálny minotaurus (2011)

2013, Londýn, New York

- ◉ Mimoriadne podnetná a originálna PE analýza globálneho vládnutia 1939 – 2008, prekonanie v nedohľadne
- ◉ Strach, a panika z návratu krízy už pred koncom 2. svet. vojny viedli USA k príprave najďalekosiahlejšieho projektu globálneho vládnutia (plánu)
- ◉ USA – hlavný veriteľ, bezprecedentná ekonomická a vojenská moc a zároveň strach z nového roku 1929; historická úloha rekonštrukcie sveta
- ◉ Bretton Woods – prvý krok realizácie Globálneho plánu 1944; poučenie, že kapitalizmus sa nedá efektívne spravovať na národnej úrovni
- ◉ Za oficiálnym projektom povojnového menového systému a obnovy ekonomík bol skutočný problém vytvorenie inštitucionálneho rámca, ktorý by zabránil K a otázka, kto bude mať nad ním kontrolu
- ◉ Júl 1944 – z koncepcie H. D. White a J. M. Keynes

Brettonwoodský systém (BS) a Medzinárodná menová únia (MMÚ)

- ⊙ BS – systém pevných výmenných kurzov národných mien viazaných na dolár + - 1 % udržiavanie nákupom, resp. predajom svojich dolárových rezerv, zmenu kurzu len – neudržanie vyrovnanosti platobnej bilancie a kapitálových tokov, dôveryhodnosť – vymeniteľnosť dolára za zlato – 35 USD za uncu zlata
- ⊙ MMÚ – jedna mena pre celý svet – bancor, medzinárodná centrálna banka (MCB) riešenie problému nevyvážených obchodných a kapitálových tokov rôznorodých ekonomík – mechanizmus recyklácie prebytkov mal mať dve úlohy predchádzať vytváraniu systematických obchodných nerovnováha a flexibilitu zúčastnených krajín pre zvládnutie katastrofických kríz (1929)
- ⊙ MMU – zaručí možnosť požičať si od MCB na nulový úrok do 50 % priemerného objemu obchodu deficitnej krajiny, nad 50% pevný úrok
- ⊙ prebytkovej krajine – prekročenie prebytku určitého objemu obchodu by sa účtoval úrok
- ⊙ transparentný automatický globálny mechanizmus recyklácie prebytkov

Aktéři dějin

Jsme teď impérium, a když jednáme, vytváříme svou vlastní realitu. A zatímco vy tuto realitu zkoumáte – jak jen vědecky chcete -, my budeme opět jednat a vytvářet nové reality, které budete také moci zkoumat, a takhle se to všechno vyřeší. Jsme aktéři dějin... A vám, vám všem nezbude než zkoumat to, co děláme.

Karl Rove – poradca G. W. Busha, 2002.

Globálne vládnutie pre ďalší civilizačný posun ľudstva

Súčasný globalizovaný svet a jeho problémy a rozpory vyžadujú globálny prístup – Rothkopf rozlíšenie globálneho vládnutia a globálnej vlády voľba medzi množstvom oficiálnych orgánov bez vzájomnej koordinácii a usporiadaním zabezpečujúcim koordinovanú reguláciu a jej inštitucionalizáciu

Prístup supertriedy? Ak nespravodlivé pravidlá – kríza

Demokratické inštitúcie a procedúry nestačia – demokratická kultúra

D. Rodrik trilema – hyperglobalizácia, národný štát a demokracia, veľká národnoštátna diverzita – nedá sa zošnúrovať

Stiglitz – problém nie je globalizácia, ale riadenie globalizácie a to treba zmeniť, reforma MMF, SB, WTO, účasť na spolurozhodovaní chudobných, všetkých krajín

H. Hendersonová – pretváranie globálnej ekonomiky na 7 úrovniach, stratégie a analýzy na nich, vzájomné väzby a spätné väzby

Y. Varoufakis – vytvorenie multilaterálneho recyklačného mechanizmu prebytkov Keynesovho typu BRIC, Južná Afrika - USA